

نوع مقاله: ترویجی

حقوق مخالفان سیاسی با عنایت به سیره حکومتی امیر مؤمنان علی علیه السلام و بازتاب آن در قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران

f.ghodrati@yu.ac.ir
mehdi_saeedi@ut.ac.ir

فاطمه قدرتی / استادیار گروه الهیات دانشگاه یاسوج
مهدی سعیدی / دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه یاسوج
دریافت: ۹۹/۱۰/۲۹ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۲/۱۰

چکیده

یکی از وظایف حاکمان جامعه اسلامی برخورد و موضع‌گیری مناسب در قبال مخالفان سیاسی است. دوران کوتاه حکومت امیر مؤمنان علی علیه السلام به خاطر شرایط خاص حاکم بر جامعه آن روز، سرشار از مشکلات و مسائلی بود که مخالفان سیاسی آن حضرت، صحنه‌گردان اصلی آن بودند؛ به گونه‌ای که بخش اعظم خلافت ایشان، به مواجهه با این گروه‌ها اختصاص داشت. هدف این نوشتار ارائه الگویی منطبق بر سبک برخورد امام علیه السلام با آنان در موقعیت‌های مختلف بوده که ضمن احترام و به رسمیت شناختن حقوق مخالفان و رعایت اصول مهم حکومت‌داری همواره سعی در هدایت و بازگرداندن آنان به آغوش جامعه داشته‌اند. در این پژوهش سعی شده با بررسی توصیفی و تحلیل محتوای مضمونی منابع مهم تاریخی و به‌طور خاص، سیره عملی امام علیه السلام از دیدگاه حقوقی به مسئله نگریسته شود و مخالفت سیاسی، اختلاف عقیده و انتقاد از آیین حکومت‌داری به‌عنوان یک حق در نظر گرفته شود؛ نه اینکه جرم تلقی گردد. ضمن اینکه حقوق مخالفان سیاسی در قانون اساسی ایران و اکثر کشورها به رسمیت شناخته شده است.

کلیدواژه‌ها: مخالفان سیاسی، سیره حکومتی، حقوق، امیر مؤمنان علی علیه السلام، قانون اساسی.